

ISSN 1331-226X • Godina L. • travanj • cijena 15 kn

2014

br. 4

Novi svijet

PREMA

USKRSNUĆU

OBITELJ
NA OKUPU

ČOVJEK-SVIJET

Arhiv NS

Foto © CSC

GENNARO SICILIANI

SADRŽAJ

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
- 4 RIJEČI ŽIVOTA
Travanj
- 6 IZ ŽIVOTA
Krv, Na kiši, Unatoč umoru
- 7 U ŽARIŠTU
Chiara i vjere -
Tkalci jedinstva
- 10 SUSRETI
Obitelj na okupu:
Privlačnost našega doba
Odgoj - izazov našega
vremena
- 14 KULTURA
Čovjek- svijet
- 16 KRIZE
Zaboravljeni rat
- 17 U DUBINU
Prema uskrsnuću
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Ljubav povezuje
nebo i zemlju
Zakon svemira
- 24 DUHOVNOST
I ŽIVOT
ZAJEDNIŠTVA
Ne dopustimo da nam
se ukrade ideal bratske
ljubavi!
- 25 SVJEDOČANSTVO
Kako pobijediti strah?
- 26 PORTRETI
Zdravkine svijetle točke
- 30 PISMA ČITATELJA
Susret
- 31 RAZGOVORI
Zadivljenost pred djetetom
Otkrivam da sam ranjiv
Koliko se zauzeti?
Traženje sreće
- 34 ZARUČNICI
Vrijeme upoznavanja i
dijaloga
- 38 ZDRAVLJE
Zdravlje počinje u crijevima
- 40 KAMEN

FOTO: RIJE2013.COM

NASLOVNICA:

Uskrsnuće je pobjeda nad smrću

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

MJESEČNIK POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 4, travanj 2014.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: (+385) 01 3691 290;
fax: (+385) 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolara

GLAVNA UREDNICA

Đina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horvat, Alenka Smrkolj

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Kristóf Maucha

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

RIJEČ ČITATELJIMA

Đina Perkov

Sunčani dani, proljetna raskoš zelenila i cvijeća, osim što tijelo potiču na kretanje, redovito donose želju za nekim novim duhovnim početkom i nadu da je on moguć. Kako bi bilo lijepo, pojedinačno i kao društvo, izaći iz svojih zatvorenosti, iz svakodnevne žurbe, iz bljedila površnosti ili čak iz svojih računica i obmana te zasjati duhom koji preobražava. Biti u skladu s prirodom koja se budi obnovljena. Svatko sa svojim jasnim identitetom, a istodobno građani svijeta.

Uskrs nam daje tu mogućnost. No „prolazom do uskrsnuća ne prolaze crni pogrebnici, nego ljupki likovi žena u kojima je ljubav pobijedila strah. One izlaze vani tražiti Ljubav....”, pisao je Igino Giordani.

Tražiti Ljubav, nadilazeći patnju, izdaje, promašaje, velikodušno prihvacaјući i najveće životne kušnje. U sjećanje mi dolazi lik Ivana Pavla II., čije riječi, geste a nadasve svjedočanstvo, mnogi od nas još živo pamte. Ponudio nam je lekciju, najprije energijom i zrelošću a potom drhtanjem ruku i glasa, žečeći obznaniti najjednostavniju i najsnažniju istinu: da smo stvorenji za život. Pozivao nas je da vjerujemo – kako je upozoravao i Ivan XXIII., da smo stvorenji da živimo a ne da umiremo, pa i onda kada bolest uzme veliki dio života.

Njegovo proglašenje svetim 27. travnja, zajedno s papom Ivanom XXIII. već privlači pozornost čitava svijeta. Dva pape, sveti zajedno!

U tom duhu svim čitateljima želimo sretan život, sretan

Uskrs! ■

**"ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM:
LJUBITE JEDNI DRUGE; KAO
ŠTO SAM JA LJUBIO VAS TAKO
I VI LJUBITE JEDNI DRUGE."**

[lv 13, 34]¹

Chiara Lubich

Sigurno želiš znati kada je Isus izrekao ove riječi. Izgovorio ih je prije početka svoje muke, u oproštajnom govoru koji sadrži nještu oporuku, čiji su dio ove riječi.

Zamisli koliko su onda važne!

Ako se ono što kaže otac prije smrti nikada ne zaboravlja, što je s riječima jednoga Boga? Zato ih uzmi vrlo ozbiljno i naštojmo ih zajedno dobro razumjeti.

"ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM: LJUBITE JEDNI DRUGE; KAO ŠTO SAM JA LJUBIO VAS TAKO I VI LJUBITE JEDNI DRUGE."

Isus je pred smrću i u ovim se riječima osjeća taj skri događaj. On treba rješiti i jedan problem koji se pojavljuje

hirpusmephitis.blogspot.com

njegovim odlaskom: što učiniti kako bi ostao među svojima te i dalje vodio Crkvu?

Ti znaš da je Isus nazočan, primjerice u sakramentalnim činima: u euharistiji tijekom mise. Isus je nazočan i tamo gdje se živi uzajamna ljubav. Jer On je rekao: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima."

[Mt 18, 20] U zajedničkoj koja živi uzajamnu ljubav On može ostati djelotvorno nazočan. Preko zajednice može se i dalje objavljivati svijetu, utjecati na svijet.

Zar to nije sjajno? Ne osjećaš li želju da odmah zaživiš tu ljubav zajedno s kršćanima, tvojim bližnjima? Apostol Ivan, koji donosi ove riječi, u uzajamnoj ljubavi vidi zapovijed u najvišem smislu za Crkvu, čiji je

poziv upravo biti zajedništvo, biti jedinstvo.

"ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM: LJUBITE JEDNI DRUGE; KAO ŠTO SAM JA LJUBIO VAS TAKO I VI LJUBITE JEDNI DRUGE."

Odmah potom Isus kaže: "Po ovom će svi znati da ste moji

učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge" [Iv 13,35]. Ako dakle želiš tražiti pravi znak autentičnosti Kristovih sljedbenika, ako želiš upoznati njihovu osobitost, moraš ju pronaći u življenoj uzajamnoj ljubavi. Kršćani se prepoznaju po ovome znaku. Ako on nedostaje, svijet više neće otkriti Isusa u Crkvi.

Uzajamna ljubav stvara jedinstvo. A što čini jedinstvo? "Da budu jedno – kaže Isus – da svijet uvjeruje" [Iv 17,21]. Otkrivajući Kristovu nazočnost, jedinstvo privlači svijet za sobom. Pred jedinstvom, pred uzajamnom ljubavlju, svijet vjeruje u Njega.

U istom oproštajnom govoru Isus ovu zapovijed naziva svojom.

Njegova je i zato mu je osobito draga.

Ne smiješ ju shvatiti samo kao neki propis, pravilo ili zapovijed uza sve druge. Ovdje ti Isus želi objaviti jedan način življenja, želi ti reći kako postaviti svoj život. Prvi su kršćani ovu zapovijed postavljali za temelj svoga života. Petar je govorio: "Prije svega imajte žarku ljubav jedni prema drugima" [1Pt 4,8].

Prije rada, prije učenja, prije odlaska na misu, prije svake

Aktiv CN

aktivnosti, provjeri vlada li uzajamna ljubav između tebe i onih koji s tobom žive. Ako je tako, na toj osnovi sve ima vrijednost. Bez tog temelja, Bogu ništa nije drago.

"ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM: LJUBITE JEDNI DRUGE; KAO ŠTO SAM JA LJUBIO VAS TAKO I VI LJUBITE JEDNI DRUGE."

Isus ti osim toga kaže da je ova zapovijed nova: "Novu vam zapovijed dajem". Što to znači? Možda ova zapovijed nije bila poznata? Ne. "Nova" znači stvorena za nova vremena. O čemu je riječ? Isus je umro za nas. Stoga nas je ljubio do krajnje mjere. No kakva je bila njegova ljubav? Sigurno ne kao naša. Njegova je ljubav bila i jest božanska. On kaže: "Kao što je Otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas" [Iv 15,9]. Ljubio nas je istom onom

ljubavlju kojom se on i Otac ljube.

Istom tom ljubavlju mi se moramo ljubiti uzajamno kako bismo ostvarili novu zapovijed. No ti kao muškarac ili žena nemaš takvu ljubav. Ali budi sretan, jer ju kao kršćanin primaš. A tko ti ju daje? Duh Sveti ju ulijeva u tvoje srce, u srca svih vjernika.

Zato postoji srodnost između Oca, Sina i nas kršćana po jednoj božanskoj ljubavi koju posjedujemo. Ta nas ljubav uvodi u Trojstvo. Ta nas ljubav čini djecom Božjom. Po toj su ljubavi nebo i zemlja povezani velikom strujom. Po toj je ljubavi kršćanska zajednica ponesena u Božju sferu, a božanska stvarnost živi na zemlji gdje se kršćani ljube.

Zar ti sve ovo ne izgleda božanski lijepo a kršćanski život iznimno privlačan? ■

¹ Objavljena u Riječ života, svibanj 1980.

KRV

Automobil ispred mene počeo se zanositi, udario je u zid i prevrnuo se. Uspio sam zakočiti na vrijeme. Neki ljudi su se zaustavili i pružili pomoć ranjenima: jednoj starici, djetetu i mladiću. No nitko ih nije želio prebaciti u bolnicu zbog straha da će biti okrivljen za izazivanje nesreće. Ja sam vrlo osjetljiv i već sam nekoliko puta izgubio svijest vidjevši krv. Ipak sam se ohrabrio i ukrao ih u svoj auto. Da bi ih primila, bolnica je tražila da se plati, ali oni nisu imali novca. Potpisao sam ček i nakon što sam se uvjeroj da su dobro smješteni, otišao sam sretan što sam pobijedio svoju emotivnost, a nadasve što sam učinio nešto za braću. ■

M. S. [Argentina]

NA KIŠI

Jednog jutra, odlazeći na posao, susrela sam pored crkve mladu majku sa četvero malodobne djece. Padala je hladna kiša i puhao jak vjetar. Svi su bili mokri, a djeca uplakana. Do grada ih je dovezao prijatelj koji je potom otišao na posao. Krenula je dalje s djecom pješice svojoj majci u obližnje selo udaljeno 5 km. Muž se razbolio i morao je u bolnicu, a ona se sama nije mogla brinuti za četvero malodobne djece. Vidjevši tu tešku situaciju odlučila sam nešto učiniti. Nazvala sam svećenika, objasnila mu situaciju i zamolila da ih prevezе do njezine majke. Javila sam i svom pretpostavljenom na radnom mjestu da ću kasniti na posao. Auto je brzo stigao, pomogla sam majci smjestiti djecu na sjedala, a plač je utihnuo. Djeca su sa svojom majkom sretno stigla baki koja ih je primila u topli dom. Kada sam to saznala, mogla sam u miru i s radošću u srcu nastaviti s radnom. ■

E. M. [Virovitica]

UNATOČ UMORU

Kad s posla stignem kući, često osjetim prazninu koju je ostavila smrt moje supruge i najradije bih ostao sam, u miru. No osjećam da trebam zaboraviti na samoga sebe i posvetiti se djeci. Teško je biti istodobno otac i majka. Jedne večeri kad sam se vratio kući video sam da su svi još na nogama. Najradije bih se malo opustio, ali sam se svladao i počeo se igrati s njima, zaboravivši na umor. Na moje iznenađenje, jedan od njih, s kojim je odnos bio uvijek težak, prišao mi je s ljubavlju i sjeo mi u krilo. Nikada dotad to nije učinio. ■

S. R. [SAD]

CHIARA I VJERE – TKALCI JEDINSTVA

*Jednoglasno svjedočanstvo članova različitih vjera na putu otvorenog dijaloga
Chiare Lubich i privatna audijencija kod pape Franje*

K"Kada smo u tami i netko nam donese svjetlo, ne pitamo se je li to muškarac ili žena, dijete ili starac", tako je s Chiarom! Ona "će nam govoriti o svjetlu koje je otkrila". Ovo su poznate riječi velikog budističkog učitelja Ajahng Thonga, izgovorene prigodom posjeta Chiare Lubich njegovu samostanu u Tajlandu 1997. godine. Međuvjerski susret članova Pokreta fokolara u Castel Gandolfu, održan od 17. do 20. ožujka, nije bio tek nostalgično sjećanje na lik Chiare Lubich o šestoj obljetnici njezine smrti. Na-protiv, bio je to nov korak ka budućnosti, hod mnogih po njezinu tragu unatoč velikim međusobnim razlikama. "Susreli smo se i upoznali u različito vrijeme, na različitim dijelovima svijeta i otkrili da možemo postati braćom. Ovo je prigoda da odlučimo i dalje zajedno ići naprijed te ovaj hod učiniti stvarnošću u svakidašnjici, polifonijom, koralnim svjedočenjem našeg zaganja" – rekao je u uvodnom govoru Roberto Catalano, suodgovoran u Centru za međuvjerski dijalog Pokreta fokolara. Iako je riječ o nečemu još nedozivljenu u povijesti dijaloga Pokreta fokolara, taj su osjećaj na kraju dijelili svi sudionici susreta.

Naime, tijekom proteklih su se godina održavali međuvjerski susreti, ali uvijek kršćana s jednom od velikih vjera: islamom, judaizmom,

fokolari.org

budizmom ili slično. Sada se prvi put mnoštvo vjerskih tradicija okupilo na istom mjestu, naglasivši bogatstvo i ljepotu dijaloga, jednoga od najaktualnijih oblika karizme jedinstva Chiare Lubich. Svi su sudionici prihvatali njezin poziv da usmjere pogled k jedinom Ocu brojne djece kako bi se mogli prepoznati kao djeca jedinog Oca.

Dani su bili ispunjeni dijalogom i svjedočenjima u homogenim skupinama po vjerama, a plenarne su sjednice omogućivale dublje upoznavanje i otvaranje različitosti nadilazeći vlastitu posebnost. Nisu se pritom zanemarivale neizbjježne poteškoće na koje se neminovno nailazilo a koje su potvrđivale da pred aktualnim izazovima put

otvorenog međuvjerskog dijaloga nije samo obećanje već "hodočasnički put prema istini", kako je više puta naglasio papa Benedikt XVI. Uz sudjelovanje na općoj audijenciji, skupinu od dvadesetak izabralih predstavnika osam vjera papa Franjo je susreo i na privatnoj audijenciji, u srijedu 19. ožujka. "Očinski lik! Ojačao je i onako snažan osjećaj bratstva među nama", rekla je neposredno nakon susreta muslimanska teologinja Shahrzad Houshmand koja mu je tijekom audijencije uručila pismo u ime svih muslimana prisutnih u Castel Gandolfu – kao izraz "iskrene ljubavi i poštovanja i u znak zahvalnosti što je svoju ruku više putu ispružio u znak pomoći muslimanima u svijetu". Kala Acharya, hinduistkinja i docentica iz Mumbaija, povjerila nam je s kolikom je radošću prihvatile Papin poziv *da nastavimo ići zajedno naprijed, ne zaustavljajući se nikada.* "Čini mi se da svi osjećamo veću radost u zajedničkom hodu nego u želji da moramo stići do odredišta", rekla je. Na kraju se Papa nazočnim obratio molbom *da mole za njega.*

Obogaćen ovim trenucima zajedništva, međuvjerski je skup jednog popodneva otvorio vrata javnosti. Za to je odabrao prostor na Papinskom sveučilištu *Urbaniana*, fakultetu koji osobitu pozornost posvećuje proučavanju kultura naroda i velikih svjetskih vjera. Naslov susreta bio je "Chiara i vjere".

"Jedna od osobitih Chiarinih sposobnosti – ona koja je možda više od ostalih govorila suvremenom svijetu – bila je njezina sposobnost dijaloga", naglasila je predsjednica Pokreta folikola Maria Voce na komemoraciji. "Chiara je još tijekom II. svjetskog rata naslućivala da bi hod čovječanstva mogao biti drukčiji – usmjeren ka miru – kad bi čovjek iz temelja promjenio mentalitet", kad bi shvatio da mu bližnji "nije prijetnja, već dar". Smisao i tajna Chiarina života – objasnila je Marija Voce – "bila je ljubav koju je ona, kršćanka, otkrila u Evanđelju i u Isusu Kristu, a koju je pronašla i u drugim vjerama i kulturama. Samo je ljubavlju moguće sukob civilizacija pretvoriti u istinski susret muškaraca i žena različitih kultura i vjera."

O utjecaju Chiarine karizme na dijalog najprije je govorio kardinal Arinze, donedavni predsjednik Papinskog vijeća za međuvjerski dijalog koji ju je k tomu i osobno upoznao: "Fokolarini i fokolarine narod su u hodu, u zajedništvu, u pokretu. Odlaze na periferije, izlaze, susreću se, vode dijalog, slušaju i surađuju".

Nakon toga je uslijedio niz svjedočanstava pripadnika različitih vjera: muslimana, budista, hinduista i židova. Polieder s tisuću lica: dr. Waichiro Izumita, Japanac, budist iz pokreta Risho Kosei Kai; tajlandski redovnik Phra Thongrattana Thavorn – koji uživa kad ga se zove imenom koje mu je s ljubavlju Chiara pripisala, Luce Ardente – ispri povjedio je o svojem prvom susretu licem u lice s Chiarom: "Općinila me svojom pojmom, svojim pogledom, jednostavnošću, brigom, poštovanjem prema onome što jesam, pozornim slušanjem, neopisivim ozračjem... Govorila mi je o svojem kršćanskom životu, o karizmi jedinstva. I ja sam se osjetio njezinim sinom po svjetlu koje sam primio, ali nadasve po žarkoj želi da svjetlo jedinstva širim među svima". A David Rosen, rabin iz Jeruzalema je nadodao: "Božja zapovijed ljubavi zahtijeva da slijedimo

Abrahamov primjer: činiti tako da i drugi ljube Boga. Upravo to zapažamo u Pokretu fokolaraca". Govorio je zatim imam Ronald Shaheed, iz džamije u Milwaukeeu, jedan od najvjernijih suradnika imama W.D. Mohammeda, pa Ahmer Al-Hafi, docent komparativnih vjera na sveučilištu u Jordanu: "Chiara mi je pomogla razumjeti Kur'an do najdubljih dubina. Od nje sam naučio da je ljubav bilo Božjeg postojanja i da je samo jedna vjera ljubavi". Vinu Aram, hinduistkinja, počasna predsjednica pokreta Vjera za mir, otkrila je da je Chiaru upoznala kao dijete jer je bila "prijateljica njezinih roditelja" te da je tek kao odrasla otkrila i shvatila poruku koja je potpuno nadahnjuje na putu "izgradnje ujedinjenog svijeta, svijeta u kojemu će se svatko osjećati u svojem domu".

"Dijalog i proročanstvo Chiare Lubich nastavljaju se sve dok se ne ispuni njezin san: željela je Bogu donijeti svijet na rukama. Mi želimo biti njezine ruke i pomoći joj nositi svijet Bogu, ujedinjen", rekla je novinarima predsjednica Maria Voce izrazivši osjećaje svih sudionika. ■

Arhiv NS [4]

OBITELJ NA OKUPU

U Hrvatskoj obilježena 70. obljetnica Pokreta fokolara i 6. Chiarine smrti susretima u Križevcima i u Splitu

SUSRETI

Andrijana Lovrić

PRIVLAČNOST NAŠEGA DOBA

U nedjelju 16. ožujka Mariapoli Faro bio je mjesto okupljanja članova Djela iz sjevernog dijela Hrvatske. Program je započeo Svetom misom, a nastavljen druženjem uz zajednički objed, susret prijatelja koji seugo nisu vidjeli, djecu koja su od prošlog susreta porasla, prohodala, a neka se tek rodila. Kava, kolači, nogomet. Obitelj na okupu, okupana suncem i proljećem! Usljedio je prigodni program pod naslovom "Privlačnost našega doba: prožeti čovječanstvo Božjim svjetлом". Spomen na Chiaru Lubich i početke Pokreta, ali i na najvažnije etape njegove povijesti,

popraćen dokumentarnim filmom, nazočni su doživjeli kao trajno nadahnuće za svoj život.

GLEDAJTE KAKO SE LJUBE!

Potom je predstavljeno široko područje djelovanja članova Djela u raznim lokalnim zajednicama. Početaka zajednice u Đakovu prisjetila se Marija Peradić: "... Razumjela sam i iskustveno doživjela da taj daleki Bog postaje blizak, uprisutnjeni Bog... Otkako se s mladima susrećemo jednom mjesечно na Riječi života, duhovnost sve više pokazuje svoju ljepotu upravo kroz međugeneracijsku povezanost. Doživljavamo

se kao obitelj koja se međusobno pomaže u punoj slobodi duha i kreativnosti. U idejama se podržavamo, zajedničkim akcijama nastojimo osigurati materijalna sredstva za odlazak na susrete, pomoći bližnjima na rubu."

U Varaždinu su članovi Djela prisutni na susretima crkvenih pokreta u biskupiji, aktivni su sudionici u životu župe, članovi Caritasa, zbora, redovito se okupljaju na grupi Riječi života. Čak osam članica varaždinske zajednice rade u prosvjeti te nastoje svoj posao oplemeniti idejama proizašlim iz pedagogije zajedništva. Jedna od njih, Maja, dugi niz godina radi u sredini s velikom romskom zajednicom te se pokušava s ljubavlju inkultuirati u život romske nacionalne manjine.

RADOSTAN SE POSTAJE TAKO DA SE DRUGE OBRADUJE

Marija Petrović iz Virovitice je ispričala kako je njezinoj obitelji kolegica od srca darovala kutiju punu raznih stvari. Taj je kolegičin čin možda bio materijalno potrebniji nekoj drugoj obitelji, ali je u duhovnom smislu bio veliki poticaj svim

Arhiv NS [2]

članovima obitelji da i oni nešto daruju drugima: Marijina kćer je darovala dio svoje ušteđevine u dobrotvorne svrhe, Marija je organizirala širu obitelj kako bi pomogli jednoj kolegici u poteškoćama. Usljedila je zajednica iz Čakovca sa svojim slikama s brojnih obiteljskih okupljanja gdje su članovi ove zajednice i društveno angažirani, kako daju svoje vrijeme i talente za sveopće društveno dobro.

RED PJEŠME, RED...

Predstavljajući zajednicu u Ivanić Gradu, sestra Leonarda je svjedočila o svome dugogodišnjem humanitarnom radu u župi, a svoje je riječi završila pjesmom, potaknuvši sve nazočne da zapjevaju s njom. Kći i otac, Marija i Mihajlo Timko, prepričali su nam kako

i u milijunskim gradu mali čin ljubavi može pokrenuti promjenu, poklonivši svoju užinu obitelji u potrebi koju su susreli u tramvaju.

Svaka riječ, ispričan čin ljubavi, sjećanje, fotografija još su više podcrtni glazbenim točkama supružnika Pine i Tina Mršića, Toske Lumezi i Helene Mrnjavčić te najmlađih gen 4. A posebno je iznenadnje bila zajednica iz Slavonije koja je sve prisutne oduševila pjesmom i narodnim nošnjama izrazivši ljubav i prema svom kraju, ali i zahvalu Chiari za dar idealja jedinstva kojim je posijana cijela Slavonija. Na rastanku nije bilo druge nego poželjeti da se ozrače, koje je toga dana izgrađeno među svima, pretoči u sredine u koje se sudionici vraćaju, u lokalne zajednice, u njihove obitelji, kamo god pošli. ■

ODGOJ – IZAZOV NAŠEGA VREMENA

Udvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu 16. ožujka okupilo se oko 350 članova, pristaša i simpatizera Pokreta fokolara svih dobnih uzrasta, od Zadra do Dubrovnika. Tema otvorenog popodneva bila je odgoj. Naglasak je bio na doprinosu Chiare Lubich, dobitnice počasnog doktorata iz pedagogije na sveučilištu u Washingtonu i UNESCO-ve nagrade Odgoj za mir, odgoju i odgojnoj znanosti. Spomenute su teoretske smjernice proizišle iz prakticiranja evanđeoskog ideal-a

jedinstva, te predstavljen projekt dječjeg vrtića Zraka sunca, u kojem se primjenjuju načela pedagogije zajedništva. Poseban pečat u srcima sudionika ostavila su svjedočanstva pojedinaca s područja odgoja, od kojih jedno donosimo u nastavku.

Program, koji je koreografijom uveličala skupina djevojčica, a pjesmama zbor djece, VIS Unica harmonia i Sperantes, završio je euharistijskim slavlјem. Predvodio ga je izaslanik nadbiskupa Barišića, mr. don Boris Vidović, rektor Centralnoga bogoslovnog sjemeništa.

U ULOZI MIROTVORCA

Po završetku fakulteta imala sam priliku na Učiteljskoj akademiji u Zagrebu pohađati stručni studij *Pedagogija zajedništva i Agazzi metoda*. Pedagogija zajedništva temelji svoju filozofiju na uzajamnosti, traženju i življenoj u odnosima između odgojitelja i odgojenika, među odgojiteljima, između odgojnih skupina i institucija, a nadahnjuje se na idejama karizme jedinstva. U Agazzi metodi svidio mi se naglasak na zajedništvo između velikog i malog djeteta.

To je bio veliki dar za mene i odmah sam naučeno mogla primijeniti na radnom mjestu. Nastojim obavljati posao odgovorno i s ljubavlju. U vrtiću potičem djecu da njeguju vrednote; ljubav prema drugome, zajedništvo, nesobičnost, iskrenost. Imam mješovitu skupinu od 3 do 6 godina i svaki dan s mališanima novi je izazov. Dijeljenje igračaka, bombona, zajedničko "puštanje" u igru, odlazak malog djeteta u šetnju u pratnji velikog, vezivanje vezica mlađemu djetetu samo su neki primjeri. Rad s djecom iziskuje mnogo strpljenja, ali meni je zahtjevni suradnja s roditeljima,

a još više s osobljem. Različitih su životnih stavova, uvjerenja, principa rada i ciljeva. Nije mi uvjek bilo lako pronaći način kako postići određenu uzajamnost i suradnički odnos, koji je temelj svakog odgoja.

Radim u vrtiću gdje su narušeni međuljudski odnosi. Prijegao sam počela raditi ravateljica me pozvala na razgovor i objasnila mi "situaciju". Bila sam iznenadena jer je to mali vrtić i bilo bi prirodno da u njemu vlada obiteljsko ozračje. Shvatila sam da bi moja uloga trebala biti uloga mirotvorca. Na početku sam željela počastiti osoblje, ali rečeno mi je da ih je nemoguće okupiti jer međusobno ne razgovaraju. Osjetila sam nemir, razočaranje i tugu zbog takve podijeljenosti. Shvatila sam da sad zaobiljno

Arhiv NS [3]

ulazim u svijet odraslih koji i nije tako lijep. No znala sam da sam dobila priliku da budem to maleno svjetlo koje bi trebalo svijetliti i da pokušam unijeti promjenu. Unatoč razgovoru s kolegicom koja mi to nije preporučila, odlučila sam počastiti osoblje. Pripremila sam sve potrebno i najavila čašćenje. Svi su bili iznenadjeni i taj smo se dan zajedno okupili u našoj maloj zbornici. Na početku je bilo jako napeto i razgovaralo se o jelu, kolačima i sl. Kasnije je ozračje ipak postalo opuštenije. Bila sam presretna što sam uspjela postići da bar na kratko svi zaborave na međusobnu netrpeljivost. Slučajno su prolazili naši majstori i pridružili nam se. Svaki trenutak na poslu prihvatile sam kao ispit koliko sam spremna dati od sebe da bi naš vrtić bio bolji, ljepši i topliji. Kolegice iz susjedne sobe pisale su projekt i trebale su sve slike prebaciti na DVD.

Budući da nemaju informatičkog znanja, zamolile su mene da to napravim. Osjetila sam u sebi pobunu: "To nije moj posao, sad sam najmlađa u vrtiću pa sve prebacuju na mene."

Ali to je baš bila prilika da dam nešto od sebe za vrtić, za zajedništvo među nama koje je tako važno ali i tako krhko. Ostala sam nekoliko sati nakon svoje smjene i odnijela posao kući. Kad sam sutradan došla u vrtić i donijela DVD, na moje veliko iznenadjenje kolegica mi je poklonila svoj rad na kome je pisalo "hvala".

Ujutro kad dođemo u vrtić uvek se ponudim skuhati kavu ili čaj kolegici, sama spuštam i dižem krevetiće za djecu da bih olakšala posao spremaćici, itd. Nadam se da će se u našem okruženju situacija promijeniti, no bez obzira na krajnji ishod već sada primjećujem kako ti mali čini ljubavi nikoga ne ostavljaju ravnodušnim. [A.Z.] ■

ČOVJEK- SVIJET

Kako je moguće imati svoj jasan identitet i istodobno biti građanin svijeta?

DDonosimo ulomak iz dijaloga između Vere Araujo, brazilske sociologinje suodgovorne za dijalog s kulturom u Pokretu fokolara, i sudionika međunarodnog susreta "Learning fraternity" u Castel Gandolfu, 8. rujna 2013. Tema postavljena u žarište je Chiarina vizija globalizacije.

Charles (Kenija):

Možeš li nam opisati i ilustrirati Chiarinu intuiciju o čovjeku-svijetu? Kako taj model može odgovoriti na najdublje zahtjeve ostvarenja čovječanstva?

Vera:

Temeljna poteškoća globalizacije sa stajališta kulture je interakcija, tj. povezivanje lokalnoga i globalnoga, konkretne kulture s općom. Za svakoga od nas to znači da ima svoj jasan identitet i da istodobno bude građanin svijeta. Kako je to moguće? Evo velike Chiarine ideje: "čovjek-svijet". Kako to ostvariti? To ne znači samo razviti misao, treba to biti! Chiara je mladima pokazala vrlo konkretni put. Ona je govorila "dati život za svoj narod". A to znači biti

Arhiv CN

potpuno uključeni, odgovorni, brinuti za svoju sredinu, za svoj grad, za svoju zemlju. To je kulturni identitet. Biti uronjeni u misao, u stvarnost, u djelovanje.

A istodobno se osjećati – govorila je Chiara mladima – građanima svijeta. I slala ih je u Afriku da bi se suočili s realnošću svijeta. Upravo to globalizacija danas traži, to nam nameće. To je stvarnost. Dat ću vam mali primjer. Ja stanujem ovdje u Marinu [blizu Rima], u jednoj zgradbi s puno stanova. Na katu ispod mojega mladić još nije ni završio studij, a otisao je u SAD na godinu dana. U drugom dijelu zgrade djevojka iz jedne obitelji otišla je u Prag na staziranje. Iz stana ispod mojega mladić je otisao u Indoneziju. Eto, to je današnji život, a

nalazimo se u sasvim malom gradu, gdje mladi obilaze svijet. I što postaju kasnije, koji im je identitet nakon tih iskustava? Moraju imati lokalni i globalni identitet. Neminovno! Kulturni identitet i dah univerzalnoga. Ali dah koji je potpuno uranjanje u život. Upravo u tim godinama Chiara daje još jednu izjavu kojom upotpunjuje tu svoju viziju svijeta. Govorila je političarima, a kasnije i svima: "Ljubi domovinu drugoga kao svoju". To je isti govor prenijet u drugu dimenziju. Ljubiti domovinu drugoga kao svoju znači nositi bratstvo ne samo u odnose ja-ti, nego u odnose među narodima i državama. Znači imati drugačiji pogled na čitavo čovječanstvo. Gledati čovječanstvo ne kao skup međusobno sukobljenih

različitosti, nego nadasve kao jednu obitelj, ljudsku obitelj, no koja je predodređena postati ujedinjeni svijet, sa svojim različitostima i svojim kulturama. To bi bila prava globalizacija.

Kako je to moguće? Mislim da ovdje trebam ukazati na jedan ključ. Kad se nađeš pred vratima, treba ti ključ da bi ušao. Uroniti, prodrijeti u taj projekt, sigurno znači da ćemo se morati susresti s patnjama, s izdajama, s promašajima, s ranama. Prva reakcija pred takvim pojavama je povlačenje unatrag, jer patnja nas ne privlači, promašaj ne izaziva radost, izdaja ne donosi klicanje od veselja. Te nas pojave uznemiravaju, ali ih ne možemo izbjegći, to je u prirodi stvari. I ovdje nam Chiarina karizma daje nešto što nas čini prikladnima, čini nas sposobnima da se suočimo i da upravljamo tim izrazima patnje. Chiara nam daruje svoje iskustvo i svoje shvaćanje Isusa koji umire na križu, napušten, kao osoba koju susrećemo u svakoj bolnoj situaciji. U svakoj boli, patnji, sukobu, sudaru, melankoliji, tuzi susrećemo Krista koji je u tom trenutku preuzeo svu patnju svijeta, u svim njezinim

izrazima. U tom je trenutku On spoj između neba i zemlje, između Oca i njegove djece. On je "oko kojim Bog gleda nas", kaže Chiara. A mi njime gledamo Boga.

U tom trenutku čovječanstvo iznova pronalazi puninu svoje čovječnosti. Ako mi takvo shvaćanje unosimo u stvarnost, u praksi, to znači da moramo pokazati kako Isus Napušteni, Isus na križu, nije samo rana, oko, spoj između neba i zemlje, nego je i ključ za preobrazbu, za nadilaženje, kako bismo do kraja živjeli stvarnost patnje svijeta. To je jedini način da ju živimo a da nas ona ne zdrobi, da ne umremo pod njezinim teretom, nego da budemo pobjednici kao što je to bio Isus na križu i u uskrsnuću. ■

Foto: © CSC [2]

ZABORAVLJENI RAT

Vo dijete u improviziranom zakuonu jedan je od stotina tisuća evakuiranih ljudi u izbjegličkom kampu blizu zračne luke Banguija, glavnoga grada Srednjeafričke Republike [SAR], jedne od najsirošnjih zemalja svijeta, izmučene državnim udarima, učestalima kao godišnja doba. Prošle godine 24. ožujka na vlast su došli pobunjenici Seleka, militante snage muslimanske manjine. Od tada je zemlja upala u noćnu moru, s beskonačnim nasiljem prema narodu. Militanti nasrću i iz susjednih zemalja: Čada, Konga, Sudana. Zaoštrevaju se etnički, plemenski i vjerski sukobi, dotle da seljaci koji su većinom kršćani, stvaraju skupine za samoobranu. Od rujna prošle godine napadi seljačkih militanata, dotad nepostojeći, prouzrokovali su stotine mrtvih. Nasilje izaziva nasilje. U prosincu Francuska je poslala vojнике "kako bi uspostavili red". Uz nesigurnost nastupila je i humanitarna kriza: broj raseljenih popeo se na gotovo milijun [u zemlji koja broji 4 milijuna stanovnika], među kojima je 60% djece. Čak 90% poljoprivrednika, u inače poprilično plodnoj zemlji, nemaju sjemena pa je kriza hrane već na obzoru. Godinu dana nakon pada Banguija zaboravljeni rat u SAR-u i dalje traje, a 20 godina nakon Ruande nazire se novi veliki genocid. Uz konflikte na Bliskom istoku i napetosti u Ukrajini, SAR postaje zaboravljena zemlja koja prolazi zaboravljenu krizu. ■

PREMA USKRSNUĆU

CVJETNICA

Isusov ulazak u Jeruzalem, uz odobravanje i mahanje palminim grančicama, ima političko značenje ne samo zato što je mnoštvo institutivno u njemu prepoznalo vođu naroda, nego i zato što je i on sam, miroljubivi vođa, u toj prigodi potvrdio političku vrijednost svoje poruke. Istoga dana dok ga je mnoštvo povicima nazivalo Kraljem izraelskim, silazeći s Maslinske gore pogleda uprta u Jeruzalem i njegove bijele kućice natiskane oko predivnog Hrama, Isus Krist usred opće radosti zaplaka i zajauka: "O kad bi i ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! Ali sada je sakriveno tvojim očima". "Kad bi i ti u ovaj dan spoznao..." Međutim, upravo su u taj dan narodni vođe, protivno osjećajima naroda, odbacili njegov mirovni plan i potvrdili svoj ratni plan. ■

I. Giordani, Le feste, SEI, Torino 1954, str.104-105.

VELIKI ČETVRTAK

Liturgija Velikog četvrtka sažeto izlaže otajstvo otkupljenja, po kojemu od slugu postajemo slobodni. U euharistiji, čije ustanovljenje danas slavimo, svoj vrhunac imaju dva duboka razloga religije, nakon čovjekova pada: ljubav i smrt. Iz ljubavi Krist se ljudima daje za jelo, sve dotle da postaje nijehova hrana i sjedinjuje ih u jednoj krvi – njegovoj. Iz ljubavi Krist se predaje na smrt, tako da sva ljudska drama prethodnih stoljeća postaje uspon prema križu, a narednih stoljeća spuštanje. Ljubav je tu smrt pretvorila u život, u život bez kraja. ■

I. Giordani, Le feste, str. 111.

VELIKI PETAK

Otajstvo Isusa Napuštenoga. Otkupljenje se dogodilo upravo onda kada je On, razapet između neba i zemlje, vatio: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" Ljubav prema Isusu Napuštenom uključuje velikodušno prihvaćanje i najvećih životnih kušnji. ■

I. Giordani, Vincenzo Folonari, Città Nuova 1997 [1965], str.28.

USKRS

Prolazom do uskrsnuća ne prolaze crni pogrebnici, nego ljupki likovi žena. U njima je ljubav pobijedila strah.

I dok apostoli stoje skriveni u podzemlju, one izlaze vani tražiti ljubav – i otkrivaju da je uskrsnuo. Otkriće je potvrda evanđelja: da je Isusova religija borba protiv smrti i pobjeda nad njom. Zapravo, njezina je bit ljubav koja ne poznaje granica. ■

I. Giordani, Le feste, str.118-119.

LJUBAV POVEZUJE

NEBO I ZEMLJU

Nastavljamo s objavljivanjem tekstova
Chiare Lubich o uzajamnoj ljubavi

Dan ljubavi

Ovo je dan ljubavi, jer sve na što nas on podsjeća je ljubav.
Ljubav je svećenički red. [...]
Ljubav je euharistija. U njoj nam je Isus dao svega sebe.
Ljubav je jedinstvo, učinak ljubavi. On ga je zazivao od Oca kao i danas.
Ljubav je njegova nova zapovijed koju nam je ostavio.
Željela bih se zaustaviti upravo na Isusovoju novoj zapovijedi.
Mi smo ju predložili na Genfestu kao veliku šansu da bismo stigli do ujedinjenog svijeta. I svi će je sada, više ili manje, nastojati ostvariti.
A mi koji smo u srcu Djela, njegovi članovi, što ćemo učiniti?
Moj prijedlog je slijedeći:
Danas započinje Vazmeno trodnevљe. To su tri svečana dana. U jednome od ta tri dana

moramo naći trenutak kada ćemo – gdje god je to moguće – među nama svečano obnoviti onaj savez koji su sklopile prve fokolarine kada su jedna drugoj izjavile: "Ja sam spremna umrijeti za tebe, ja za tebe, ja za tebe..."

Znamo da ni taj mali-veliki čin nije uvijek baš lagan. I u temeljne strukture našega Djela može se uvući ljudski obzir. Možda je nekima lakše tu odluku donijeti izravno s Bogom. Ali naša je duhovnost zajedništva i ne smijemo ju izdati. Tadašnji savez bio je kamen temeljac Djela. Tada se Isus nastanio među nama. Zato nadimo način da ga obnovimo. Potom nastojmo živjeti u skladu s tim.

Podignut će se nadnaravno ozračje u čitavom Djelu i postat ćemo bolji prvi radnici ujedinjenog svijeta, što trebamo biti.

Uskrslji će jače sjati među nama, sa svojim Duhom, kako to traži blagdan Usksrsa, koji ćemo slaviti.

Ne treba zaboraviti da ćemo se sutradan, na Veliki petak, sjetiti Isusa Napuštenog, božanskog ključa koji doista omogućuje spremnost umrijeti jedni za druge. ■

Rocca di Papa, Veliki četvrtak, 12. travnja 1990.

Proturjeće?

D *Jedan tvoj zapis u knjizi Meditazioni ima naslov: U ljubavi vrijedi ljubiti. Otkrio sam ljepotu te ljubavi. Ona nas oslobađa od ljudskog očekivanja da nam bude uzvraćeno i čini ljubav nadnaravnom i besplatnom. U tvom zapisu piše: "Nikad ne znaš hoće li doći odgovor s druge strane, a ni ne treba doći". Nedavno si nam rekla da naša ljubav, da bi bila po uzoru na trostvenu, zahtijeva uzajamnost, tj. ljubiti, ali i biti ljubljeni. Kako možemo pomiriti ove dvije istine: ljubiti ne očekujući ništa i potrebu da nam ljubav bude uzvraćena?*

Ah, da, izgleda da je to proturjeće. U stvari, situacija je sljedeća: prava ljubav može biti samo ljubav Presvetog Trostva, gdje postoji osoba koja ljubi, a to je Otac, ljubljena osoba koja je Sin i ljubav koja je Duh Sveti. [...]

U fokolaru trebamo baš ljubiti i biti ljubljeni, inače nema Isusa među nama. S druge strane, istina je i ovo što si rekao: u ljubavi vrijedi ljubiti, imati besplatnu ljubav, pravu, iskrenu, koja ne očekuje. No upravo takva ljubav privući će ljubav drugoga. Ako ljubiš takvom ljubavlju, bit će ti uzvraćeno. Ako ljubiš s interesom, udaljuju te, doživljavaju težinu u tebi. [...]

Ako ljubimo nenavezanim ljubavlju, naći ćemo ljubav i tamo gdje nema ljubavi. ■

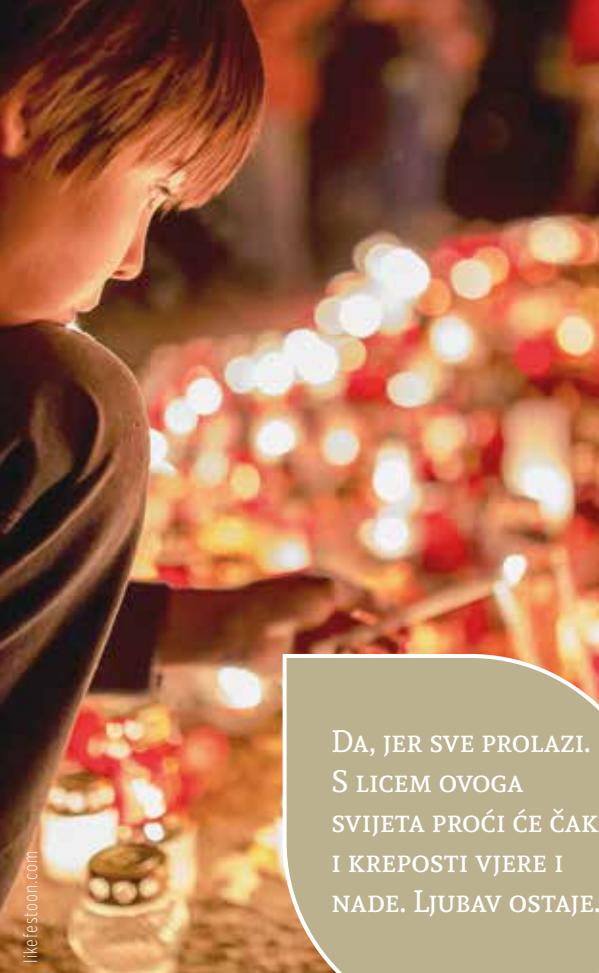
Odgovor fokolarinu iz Španjolske, Madrid,
8. prosinca 2002.

Biti uvijek obitelj

D Kad mi je Gis² došla u posjet i upitala me za jednu riječ, napisala sam "Biti uvijek obitelj". I mislim da je mjesec listopad bio posebna prilika da je stvorimo među odgovornima za Pokret u srcu Djela. [...] Ako sam jednom rekla da je ljubav majke [bezgranična, bezinteresna, koja uvijek prašta, koja se svemu nada...] najsličnija božanskoj ljubavi, ako je ljubav oca ona na koju se oslanjaš, koja ti daje sigurnost, ako te bratska ljubav ohrabruje i pruža ti zajedničke ideale u suočavanju sa životom, naša uzajamna ljubav mora sadržavati sve ove okuse!

U LJUBAVI VRIJEDI
LJUBITI, IMATI
BESPLATNU LJUBAV,
PRAVU, ISKRENU, KOJA
NE OČEKUJE.

DA, JER SVE PROLAZI.
S LICEM OVOGA
SVIJETA PROĆI ĆE ČAK
I KREPOSTI VJERE I
NADE. LJUBAV OSTAJE.

Kad se vratimo u svijet, nikada ne zaboravimo stvarnost da smo dio predivne obitelji koju povezuje Duh Sveti!

Čuvajmo je u njezinoj intimnosti, sudjelujući u radostima i u bolima njezinih članova, kako je to u svakoj obitelji. Održavajmo živim cilj radi kojega je Bog pobudio našu obitelj, Djelo: svjedočiti jedinstvo.

Jedinstvo kakvo je u Presvetom Trojstvu molio je Isus [usp. Iv 17,21]. Kakav božanski, uzvišeni cilj!

Ili, premješteno na zemlju, jedinstvo kao u nazaretskoj obitelji! ■

Na završetku godišnjeg susreta odgovornih za Pokret, u listopadu 2005.

Izgubljeni?

D Kada neki naš prijatelj ili rođak ode na onaj svijet, kažemo da je preminuo i smatramo ga izgubljenim. Ali nije tako. Ako tako razmišljamo, kakvi smo kršćani? I gdje nam je vjera u općinstvo svetih? Nitko od onih koji ulaze u Boga nije izgubljen. Jer ako je nešto doista vrijedilo u bratu kojemu se sada život promijenio ali ne i oduzeo, to je ljubav. Da, jer sve prolazi. S licem ovoga svijeta proći će čak i kreposti vjere i nade. Ljubav ostaje. A ljubav koju nam je naš brat nosio, ona prava ljubav čiji je korijen u Bogu, ta ljubav ostaje.

Bog nije uskogrudan prema nama da bi nam uzeo što nam je sâm darovao.

Sada nam daje na drugi način. A taj brat, ta braća nas i dalje ljube ljubavlju koja sada više nije podložna nestalnosti, nego raste. [...]

Ne, nisu izgubljena naša braća. Oni su gore, kao da su otišli od kuće u neku drugu sredinu, a mi ih zbog toga ne osjećamo izgubljenima. Oni su u nebeskoj domovini i po Bogu, u kojemu se nalaze, možemo se i dalje uzajamno ljubiti, kako nas evanđelje uči. Tada će općinstvo svetih sve više postajati stvarnost, a življenje te stvarnosti naše vjere i nas će u svoj jednostavnosti pripraviti na veliki dan. Jer tko posjeduje Boga kao jedino blago u životu, ne treba se bojati smrti: ona je samo vrata za veće posjedovanje Njega³. ■

¹ Živjeti život, Đakovo, 1969., str 31;

² Gisella Calliari, jedna od prvih sljedbenica Chiare Lubich, dugi niz godina uz nju kao zamjenica za ženski dio

³ Neobjavljeno u izvornoj inačici (ovdje donešenoj). Usp. Znati izgubiti, Đakovo 1977., str. 113;

ZAKON SVEMIRA

Život onih koji žive u potpunosti ne može održati u izolaciji niti biti sveden na privatnost

focolare.org

(Nastavak iz prošlog broja)

Ruski fizičar, naš prijatelj Jurij Pismak koji kaže da nije vjernik, vidi sliku uzajamne ljubavi u najosnovnijim dijelovima svemira. On kaže: "Da bi se povezale čestice potrebni su fotoni, koji nemaju masu i nije ih moguće zaustaviti. Da bi potom došlo do elektromagnetske sprege, čestice moraju biti napunjene, tj. moraju imati napon. Isto vrijedi i među ljudima. Da bi došlo do mistike uzajamne ljubavi, potrebna je duhovna

interakcija. Kad bi se ova pojava prenijela na ono što vi kršćani nazivate Trojstvom, nemjerljivi fotoni i bez mase odgovarali bi Duhu Svetomu, koji također stvara interakciju među ljudima i između čovjeka i Boga."

Vratimo se Chiari. Chiara nam kaže: *Ako u punini živimo naš kršćanski život, kako nas naš Ideal uči [u uzajamnoj ljubavi], mi sudjelujemo – kako je to moguće na zemlji – u slavi i hvali kakve postaje u Presvetom Trojstvu; sudjelujemo u našem odnosu s Bogom [uspjevamo i mi njega dostoјno*

slaviti i hvaliti] i u našem uzajamnom odnosu. [...] I upravo ta uzajamna slava i hvala, prirodene uzajamnoj ljubavi, daju nam s jednostavnosću uživati u radosti našeg života zajedništva.¹

Posebna je ta sposobnost uživanja koja nastaje iz uzajamne ljubavi, a koju doživljavaju i najmanji. Jedna GEN4 nakon kongresa rekla je: "Bilo je predivno, nastojali smo se ljubiti što je više moguće". A druga: "Mi nastojimo ljubiti jedni druge. Lijepo nam je zajedno jer se ljubimo".

Poznati anglikanski biskup i teolog John Taylor ističe: "Sam Bitak je vječno davanje i primanje. Isto se može reći jednostavnije riječima: 'Bog je ljubav'. Ne: 'Bog je Bog pun ljubavi', niti 'Bog je uvijek spremjan ljubiti'. Ne. 'Bog je ljubav u samome sebi'. [...] Taj dinamičan i živući Bog izvor je života koji je odnos. Prigušena tromost, koja je naš grijeh protiv života, proizlazi iz našeg odbijanja razmjene, iz našeg zatvaranja u sebe, tako da niti dajemo, niti primamo. Vraćanje životu je obnova veze, odnosa sa živućim Bogom, a u njemu sa svim stvorenjima. Iz toga proizlazi da se život onih koji žive u potpunosti ne

može održati u izolaciji niti biti sveden na privatnost, nego se mora izraziti u zajednici.² Snaga zajednice koja živi uzajamnu ljubav nadilazi samu zajednicu i uvjerava svijet, kako to još jednom pokazuje početno iskustvo našega Pokreta.

Chiara kaže: *Naš je Pokret u svijet donio i donosi veliki, a istodobno i jednostavan obrat. Gospodin nas je obdario poticajem da za temelj svega ostalog postavio uzajamnu ljubav: "Prije svega imajte žarku ljubav jedni prema drugima".³ Prije svega.*⁴

Prijeđimo samo nekoliko etapa Širenja Djela, u svjetlu rečenice: "Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas"⁵.

Arhiv CN

Godine 1943. u nekoliko mjeseci više stotina osoba biva zaraženo ovom ljubavlju. Oko prve skupine fokolarina spontano nastaje prava zajednica animirana uzajamnom ljubavlju, koja se odmah očituje u konkretnim činima. I doista, kad je među tim osobama njih 30 trpjelo glad, druge su se zauzele da iz mjeseca u mjesec daju koliko im pretječe, dok im ne nađu posao ili nešto drugo. Stiglo je na stotine kilograma hrane, odjeće i lijekova. *To neobično obilje – piše Chiara – u posljednjim je godinama rata svima davalо jasan dojam osobitog zahvata Božje providnosti.*⁶

Ponavljalо se čudo prvih kršćanskih zajednica: "Svi koji priglisiše vjeru – čitamo u Djelima Apostolskim – bijahu zdrženi i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao".⁷ To se dogodilo i na počecima našega Pokreta. Godine 1949. savez jedinstva otvara raj. Isus u euharistiji je vrhunac uzajamne ljubavi između Chiare i Foca, između Chiare i prvih fokolarina. *Imali smo dojam – napisat će kasnije Chiara – da je Gospodin otvorio vratima duše Kraljevstvo Božje koje je bilo među nama: Trostvo koje*

prebiva u jednoj stanici Mističnoga Tijela.⁸

U tom posebnom ozračju Chiara je otkrivala da je uzajamna ljubav i zakon svemira. Prisjetimo se:

*Na zemlji je sve u odnosu ljubavi prema svemu: svaka stvar sa svakom stvari. Potrebno je biti ljubav da bismo pronašli zlatnu nit među stvorenjima.*⁹

NA ZEMLJI JE SVE U ODNOSU LJUBAVI PREMA SVEMU: SVAKA STVAR SA SVAKOM STVARI.

Sama priroda davala im je primjer. Vidjela je, naime, da je sve međusobno povezano ljubavlju, da je sve – da tako kažemo – zaljubljeno jedno u drugo. Tako se potok uljevao u jezero iz ljubavi. Bor se uzdizao pokraj drugog bora iz ljubavi.¹⁰

Slijede prvi Marijpoli. Uronjeni u ono što je gore, gotovo ne primjećuju da se iz godine u godinu skupina povećava. Nisu to više samo djevojke, nego i majke, očevi, mladi, djeca, svećenici, redovnici raznih redova. Ukazuje se potreba da se iznajme kuće u obližnjim zaseocima, kako bi mogli primiti

sve one koji pristižu, osvojeni svjedočanstvom života. Jer "po ovome će znati da ste moji učenici". To je jedini zakon ovoga privremenog grada, jedina ulaznica.

Godine 1956. na Marijopoliju su nazočni predstavnici pet kontinenata, pa se osjeća potreba za povezanošću i po odlasku. Upravo ta potreba – da se pomažu i dalje u iskustvu uzajamne ljubavi – potiče nastanak časopisa Città nuova, s izdanjima na više jezika. Godine 1959. izgledalo je kao da su doživjeli nove Duhove: na Marijopoliju se okupljaju ljudi iz 27 zemalja, govore 9 različitih jezika. Pa ipak problem različitih jezika i kulturne postoji. Stvarnost uzajamne ljubavi toliko je snažna da svi ujedinjeni posvećuju Bogu svoju zemlju, kako bi svi narodi postali samo jedan narod – narod Božji. Dojmljivo je kako Chiara opisuje te trenutke. Ona piše:

Često smo se pitali čemu se može pripisati čar kojim je zračio Marijpoli. Njegov je odjek prelazio preko mora i planina i stigao je – što nije retorika – do krajnjih granica zemlje. Zato smo rekli: Kao što nije toliko blistala Marija koliko Bog prisutan u njezinu

srcu, tako i dobar "miris" Krista što ga je Marijpoli širio svijetom nije toliko trebalo pripisati suživotu ljudi najrazličitijih rasa, dobi i društvenih položaja, koliko Bogu koji je živio posred ovoga kršćanskog bratstva po stalnoj uzajamnoj ljubavi. Po Marijopoliju – nastavila Chiara – mnogi su ljudi povjerivali, nebrojena su srca opet zakucala, samo je nebo prebrojilo duše preporođene u njegovom milosrdju, jer su Boga svjedočila braća pristigla iz svih zemalja, posudivši svoje srce Njemu kako bi među njima blistalo Kraljevstvo nebesko. Na kraju ljeta, po povratku, iz gradova i nadaljenijih zemalja vraćao se odjek: "Upoznao sam Gospodina! Pronašao sam Boga! Sve mi se u životu promijenilo!"

Marijpoli je poput cvijeta u punom cvatu, poput doline svjetla – to su nazivi koje je Chiara više puta koristila – grad podignut na gori, slika Marijina grada što bi ga Pokret fokolara trebao doprinijeti graditi u svijetu. To je u nekom

Arhiv CN

smislu i projekt raznih gradića niklih malo po malo na raznim kontinentima – pravih stalnih Marijopolija, u kojima jedini zakon, jedina ulaznica ostaje uzajamna ljubav, pa zato privlače i preobražavaju mnoge posjetitelje. ■

(Nastavlja se)

¹C. LUBICH, "La comunione dell'amore", in *Santità di popolo*, Roma 2001, p. 65-66;

² John V. Taylor, *A Matter of Life and Death*, Londra: SCM, 1986;

³ 1Pt 4,8;

⁴ C. LUBICH, "Ravvivare i rapporti", in *Cercando le cose di lassù*, cit., p. 96;

⁵ Usp. Iv 13,34;

⁶ Usp ID., "Il comandamento nuovo", in *Scritti Spirituali/3, Tutti uno*, cit., p. 36;

⁷ Dj 2, 44-45;

⁸ ID., "Il comandamento nuovo", in *Scritti Spirituali/3, Tutti uno*, cit., p. 42;

⁹ ID., *Zapis od 2. rujna 1949*;

¹⁰ ID., *Paradiso '49 Precedenti*, in AA. VV., *Il Patto del '49 nell'esperienza di Chiara Lubich*, Roma 2012, p. 15.

Koliki se samo ratovi vode unutar Božjeg naroda i u raznim zajednicama! U gradskim četvrtima i na radnim mjestima koliko je samo ratova zbog zavisti i ljubomore, također među samim kršćanima! Duhovna svjetovnost dovela je neke kršćane dotle da su zaratili s drugim kršćanima koji im stoje na putu u njihovo težnji prema moći, ugledu, zadovoljstvu ili materijalnoj sigurnosti. Osim toga, neki prestaju živjeti iskrenu pripadnost većoj crkvenoj zajednici podržavajući duh isključivosti. Više no čitavoj Crkvi, s njezinom bogatom raznolikošću, oni pripadaju ovoj ili onoj skupini koja se osjeća različitom ili posebnom. Svijet razdiru ratovi i nasilje, ranjen je raširenim individualizmom koji unosi razdor među ljudi i okreće ih jedne protiv drugih dok teže za vlastitim blagostanjem. U različitim se zemljama ponovno javljaju sukobi i stare podjele za koje se vjerovalo da su dijelom prevladane. Od kršćana iz svih zajednica želim zatražiti osobito svjedočanstvo bratskog zajedništva koje postaje privlačno i sjajno. Neka se

NE DOPUSTIMO DA NAM SE UKRADE IDEAL BRATSKE LJUBAVI!

NALAZIMO SE NA ISTOJ
LAĐI I PLOVIMO PREMA
ISTOJ LUCI

AP/LaPresse

svi dive kako se brinete jedni za druge, kako se uzajamno hrabrite i jedni druge pomažete i pratite na životnom putu: "Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete

imali ljubavi jedni za druge" [Iv 13,35]. To je ono što je Isus usrdno molio Oca: "da svi budu jedno... u meni... da svijet uvjeruje" [Iv 17,21]. Čuvajmo se napasti zavisti! Nalazimo se na istoj lađi i plovimo prema istoj luci! Tražimo milost da se radujemo plodovima drugih, koji zapravo pripadaju svima nama.

[...]

Molimo Gospodina da nam pomogne shvatiti zakon ljubavi. Kako je dobro imati taj zakon! Koliko je dobro ljubiti jedni druge iznad svega! Da, iznad svega! Svakomu od nas upućen je Pavlov poticaj: "Ne daj se pobijediti zlom, nego dobrim svladavaj зло" [Rim 12,21]. I još: "Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro" [Gal 6,9]. Svima nam je zajedničko da su nam neke osobe drage a neke ne, i možda se upravo u ovom trenutku lјutimo na nekoga. Recimo bar Gospodinu: "Gospodine, lјutim se na ovoga, na ovu. Molim te za njega i za nju". Moliti za osobu koja nam ide na živce lijep je korak prema ljubavi, i to je čin evangelizacije. Napravimo ga danas! Ne dopustimo da nam se ukrade ideal bratske ljubavi! ■

Papa Franjo
Iz pubudnice *Radost evandelja*

KAKO POBIJEDITI STRAH?

U oružanim sukobima dvije djevojčice doživljavaju da evanđeoska ljubav tjer strah i daje da procvjeta mir usred ruševina

Udva sata ujutro 5. prosinca 2013. žitelje Banguija, glavnoga grada Srednjoafričke Republike, probudile su detonacije teškoga oružja. Na ulicama odmah nastupa stampedo prema nadi spaša za sebe i svoje drage. Ejovie i Amandine su GEN 3 i nastoje živjeti ideal jedinstva. Ispričale su o zburjenosti u tim trenucima i u idućim danima, ali i o odluci da se ne predaju strahu usprkos tome što su tako mlade.

Ejovie piše: "Sa svojom obitelji i sa svima koji su bježali počela sam trčati prema bogosloviji. U mnoštvu sam ugledala jednu majku s djetetom na leđima, prtljagom na glavi i s drugom malom djecom. Jedan od njih

nije mogao trčati pa je plakao, a i majka je hodala polako jer je bila bolesna. Nitko se nije zaustavio da joj pomogne. Jedan glas me zadržao i zaustavila sam se. Uzela sam za ruku maleno dijete, iako sam se malo brinula jer sam izgubila iz vida moju obitelj."

Njezina gesta bila je primijećena. Tako su se još dva mladića zaustavila i pomogla ženi i njezinoj djeci da dođe do vjerskog zavoda, gdje su našli smještaj. Uvjerivši se da su na sigurnom, Ejovie se konačno uputila prema bogosloviji gdje je našla svoju obitelj.

I Amandine je s obitelji našla utočište u bogosloviji. "Smjestili smo se u jednoj dvorani s drugim obiteljima. Trebalo je spavati na podu, na jednom platnu, ali sam pomislila kako i u ovoj situaciji mogu pomagati onima koji su uza me. Mnogo nas je, ali sve dijelimo: hranu i druga dobra. Jednog sam dana izašla oprati odjeću moje obitelji i već sam bila gotova, kad je došla starija žena i zamolila me da operem i njezinu. Htjela sam odbiti, jer bila sam i umorna. Potom sam poslušala odgovor svoga srca: 'Ova žena mogla bi mi biti majka. Ako odbijem oprati njezinu odjeću, tko će ju oprati?' Da bi

bila istinska, ljubav treba biti konkretna. Oprala sam odjeću i stavila je sušiti na sunce s ostalom. Ona mi je zahvalila riječima: 'Neka Bog pridoda jednu godinu tvome životu, kćeri moja! Teško je izraziti koliko sam bila sretna!"

Ejovie i Amandine uključene su u jednu kampanju senzibiliziranja za higijenu u organizaciji UNICEF-a i drugih nevladinih organizacija u ratnom kontekstu. "Iskoristili smo ovu prigodu da bismo pomagale ljudima koji su sve izgubili. Pričale smo i o umijeću ljubavi i o ljubavi prema bližnjemu. Vidimo da svi jako trpe zbog rata. Puno je mržnje i traži se osveta. No mi osjećamo da trebamo pomagati ljubiti sve, pa i naše neprijatelje, te da samo praštajući možemo početi graditi mir." ■

ZDRAVKINE SVIJETLE TOČKE

Zdravka Gutić s određenim ponosom kaže da je rođena u ulici kralja Tvrkta, najbosanskoj u Sarajevu, gdje je odrasla, u njemu se udala i provela cijeli život. Donosimo njezinu priču.

Moje je podrijetlo kršćansko, iz mješovitog sam braka, a roditelji mi nisu pravili probleme kad sam rekla da se udajem za muslimana. Do rata je život bio divan, imali smo skladan brak, dva sina, oboje smo radili. U Bosni se i inače živjelo finim životom. Pred sam rat međuljudski odnosi u velikom hotelsko-turističkom poduzeću, gdje sam vodila službu obrazovanja i kadrova, postali su teški, pa

sam napustila posao. Tada sam otvorila mali privatni biznis koji je dobro krenuo, ali rat je uskoro sve to uništio.

RAT

Mi nismo mislili da će u Bosni biti rata. Zatekao nas je nespremne. Moj je otac bio vojno lice i umro je od infarkta one večeri kada je na TV video da vojska ulazi u Vukovar. Rekao je "Ovo nije vojska u kojoj sam ja služio". Mnogi su ljudi izašli iz grada tražeći spas od

granata, od gladi! Svoju su djecu spašavali. Moj muž je kasnije sredio papire da i mi odemo, najprije ja s djecom, ali nisam željela ostaviti svoju slijepu majku koja je nakon očeve smrti živjela sama u stanu. Mi smo 4 ratne godine živjeli kao i prije rata. U našoj su zgradi živjeli i Hrvati i Srbi i muslimani. Dijelili smo zadnju cigaretu, kap ulja, brašna, kavu. Sve smo dijelili, čak i smrt. Jer granate nisu biale koga će ubiti. U 4 godine ubijeno je 12500 civila. Najteže od svega je što su djeca ginula. Ubijeno je 1500 djece. Bili smo pokretne mete snajpera, a granate su ubijale i po stanovaima. Nismo imali struju, gorivo, vodu. Kopali smo bunare, pili smo vodu direktno iz zemlje. Hranu smo počeli dobivati kasno. Najveća je glad bila u zimi 1993. A onda je počela dolaziti humanitarna pomoć. Datum proizvodnje keksa bio je godina mog rođenja. Zalihe

iz Drugog svjetskog rata. Bio je veliki priljev izbjeglica. Moja dva sina tada su imala 16 i 14 god. Stalno su bili gladni, a ja im nisam imala što dati.

Jeli smo i sjemenski luk koji je, naravno, bio kontaminiran.

Nitko nije imao šećer, brali smo koprivu i kojekakvo bilje koje se moglo koristiti u tri svrhe. Mogao si ga pripraviti kao čušpajz, napraviti pitu od njega. Mogao se sušiti, samljeti, pa od toga napraviti cigarete ili pržiti pa pripraviti kavu.

BOSANSKI DUH

Mi smo Bosanci poznati po humoru i uvijek smo u svemu tražili malo vadrine. Šalili smo se i u najtežim situacijama i mislim da nas je taj naš bosanski duh i održao. Kad kažem bosanski, mislim na sva tri naroda. Sve su žene bile dotjerane, namazane, to je bio nutarnji poriv. Organizirali smo izbor za miss opkoljenog Sarajeva, ratni teatar...

Moj suprug bio je radio amater, osim što je radio u saveznim organima, na vezama svih vrsta. Kod nas u stanu je bila radio postaja i mi smo spajali ljudе sa cijelim svijetom, pokidane veze, članove obitelji koji su ostali ovdje i

Arhiv Zdravka Gutij [2]

mjesecima nisu znali gdje su njihovi najmiliji. To je bio moj prvi susret s humanošću, kad netko sazna da je netko nje-gov živ, da je negdje stigao, kad ljudi počnu plakati jer čuju da im je netko živ.

U prosincu 1995. rat je završen, a u siječnju su proradili tramvaji. Sjećam se događaja koji mi je bio teži od sve 4 godine rata. Suprug i ja vozili smo se tramvajem, kad nas je netko s nebodera pogodio ručnim bacačem. Zavladala je panika i dok smo s ostalim putnicima iskakali iz tramvaja, oni su snajperima pucali po nama, a mi smo se puzeći uspjeli sakriti iza kontejnera. Osjećali smo se kao životinje koje lovci gađaju, to je užas. Taj dio pokušavam zaboraviti. Nakon rata počeli smo masovno obolijevati. Danas djeca umiru od raka, leukemija je vrlo raširena, djeca od 12 godina doživljavaju moždane udare, a u starijih karcinom je epidemija.

ODLAZAK U STUTTGART

Poslije rata uključila sam se u politiku, u socijaldemokratskoj stranci i bila sam kandidat na listi za općinsko vijeće. Uz to sam vodila klubove, bila sam predsjednik u dvije komisije, u lokalnoj inicijativi žena, upravnim odborima itd.

Tadašnji gradonačelnik dr. Muhibin Hamamđić dobio je poziv na manifestaciju "Zajedno za Europu" u Stuttgartu. Predložio je da odem ja umjesto njega. Tada nisam znala za Pokret fokolara, pa sam se povezala sa Zagrebom i zamolila materijale. Prihvatile sam prijedlog da putujem s njima autobusom, iako sam već imala povratnu avionsku kartu za Stuttgart. Tako sam u Zagreb došla avionom, a potom smo nastavili autobusom. Bilo je to za mene veliko iznenadenje, krasan, pozitivan doživljaj. Samo to da te netko dočeka na aerodromu i smjesti u svoj stan - primili su me kao

svoga najrođenijega. Osjećala sam se kao da sam došla u svoju obitelj koju dugo nisam vidjela. Taj veličanstveni skup je nešto što se stvarno rijetko doživi. Tad sam prvi put vidjela i Chiaru. U početku sam bila tretirana kao netko tko je došao u ime grada, pa sam bila izdvojena od ostalih, a to se meni nije sviđalo, pa sam se spustila među njih. To druženje mi je otvorilo spoznaju da postoje i drugačiji ljudi. Mi jesmo u ratu bili kao jedno, ali u Stuttgartu sam doživjela posebno jedinstvo. Tih sam se dana bolje upoznala s Pokretom i shvatila sam da je to moja druga obitelj, gdje sam pronašla sebe.

BOL

Međutim, godinu dana prije odlaska u Stuttgart, ja sam doživjela veliku bol. U mjesec dana izgubila sam majku i muža. Posljedice rata. Majka je bila stara i nekako sam prihvatile njezinu smrt, ali u tom istom mjesecu umre i moj muž, s 54 godine. Moždani udar kao i majka. U to smo se vrijeme radovali jer nam se stariji sin oženio, živio je s bakom, a baka je bila sretna što je dočekala da se unuk oženio

i da će dobiti praunuka. No, ona je nije dočekala, ali ni moj suprug nije dočekao željno iščekivanu unuku. Te su me smrti pokosile i usprkos pokušajima da se izvučem iz krize, našla sam se u teškoj psihičkoj situaciji. Kolege iz politike su me nagonorili da radim ono za što sam izabrana i tada sam se opet aktivirala u politici. A kad je došao poziv za Stuttgart, ja sam dobila neku energiju, nešto me ponijelo. Kad sam se vratila rekli su mi: "Ti si druga Zdravka". Odgovorila sam im da sam susrela ljude koji zrače optimizmom i ljubavlju. Mi smo tako željni međusobne ljubavi nakon ovoga rata. A ja sam u tim ljudima vidjela toliko ljubavi, da mi je to dalo snage da živim i da se borim za neke nove ideale koje sam upoznala.

KAO OBITELJ

Željela sam se aktivnije uključiti u rad Pokreta, pa sam upoznala našu zajednicu u Sarajevu, potom sam išla s mlađim sinom na Familyfest u Zagreb, bili smo i u Križevcima. Slijedio je moj prvi odlazak u Rim.

Pošto nisam vjerski usmjerena, našla sam se u dijalogu koji je Chiara započela s ljudima koji ne prakticiraju vjeru. U Rimu smo bili kao mala obitelj, svi smo se razumjeli, govorili istim jezikom i isto razmišljali. Tada sam prvi put govorila o Sarajevu, o našem zajedništvu i dobila sam veliki pljesak. Ove sam godine upoznala predsjednicu Emmaus Voce. Postavila sam joj pitanje što da radimo da ne dođe opet do rata, da nas opet ne zatruju floskulama da ne možemo skupa, a dokazali smo da možemo. Ona je rekla: "Pa vi ste svjedočanstvo da se može, vaša obitelj, vaši

prijatelji. Širite dalje to svjedočanstvo zajedništva, vaš način života." Bilo mi je drago. Pokret se širi malim koracima. Cilj nam je da ne budemo izolirani, jer nismo sami sebi svrha.

DVIJE LJUBAVI

Prva svijetla točka u mojoj životu bili su Fokolari, a druga planinari. Prije 5 godina uključila sam se u planinarsko društvo. Planinari me podsjećaju na Fokolare. I mi živimo jedinstvo, ne razdvajamo se ni po vjeri ni po naciji, na planini dijelimo sve što ponesemo, pomažemo jedni drugima. Politiku sam napustila, to je bilo nužno zlo [išla sam u politiku da se politika ne bi bavila sa mnom], a sada se bavim sobom. Imam dvije velike ljubavi, i one me ispunjavaju. U mirovini sam, ali nikad nemam vremena, život mi je ispunjen. Kod planinara me privlači izlazak u prirodu. U prirodi se čovjek osjeća lijepo, rasterećeno, čuti blizinu nadzemaljskoga. Kad se izađe samo pola sata iznad, Sarajevo pliva u magli, a ti si na suncu, na zraku. Na izletima se volim malo povući u osamu jer uživam u tišini, osjećam prirodu, čujem cvrkut ptica, miris cvijeća, trava.

Arhiv Zdravka Gulić [2]

Beremo i ljekovito bilje. Priroda je lijepa u svakom godišnjem dobu. U jesen je bila eksplozija boja, zimi se presijava čisto sunce i bjelina snijega, a drveće je obloženo injem.

NETKO ME VODI

U zadnje vrijeme snažno osjećam kako me netko vodi. Prije sam bila brzopleta, donosila sam krive prosudbe i vukla krive poteze, što mi je donosilo i materijalne gubitke. Nedavno sam osjetila poticaj da Bosanskom institutu darujem vrijedne stvari, kako bi ih i drugi mogli koristiti. Među njima su bile knjige pisane goticom naslijedene od moje bake i njezine sestre. Prije nekoliko mjeseci jako me potištoj jedan loš nalaz. Držeći

ga u ruci krenula sam u grad bez cilja, a put me doveo do butika prijateljice na Baščaršiji. Rekla sam joj da ni sama ne znam zašto sam s nalazom došla k njoj umjesto da odem kući. Dok me pokušavala utješiti, u dućan je ušao jedan čovjek sa ženom. Očito je čuo nešto od našeg razgovora, pa se zanimalo, rekavši da je liječnik i da možda može pomoći. Ispričala sam mu situaciju i saznala da radi u inozemstvu i da je priznati specijalist. Dao mi je savjete i upute što učiniti, preporučio redovite kontrole, tako da sam izašla iz dućana lepršajući od radosti. Shvatila sam da je mene put vodio do te moje prijateljice a njega je doveo u tu radnju. Osjetila sam sigurnost da je sve u Božjim rukama. ■

Bernarda Brlas

Arhiv NS

SUSRET

Klaus. Euharistjsko slavlje ostavilo je na mene snažan dojam. Osjetila sam jačinu susreta i stapanja svih nas u jedno, dok se crkvom orila predivna pjesma.

Susret s Isusom je početna snaga za susrete s ljudima. Nahranjeni njegovim tijelom postajemo obnovljeni i tako čvršći idemo u svakodnevnicu darujući ljubav i mir.

Uslijedila je tjelesna okrjepa. Svečanim ručkom ugostila nas je srdačna obitelj Sabo s petero djece. Za vrijeme ručka smo se svi zблиžili i postali jedna obitelj. Talijanski jezik naših gostiju nije nam predstavljao problem jer smo se dobro razumjeli jezikom ljubavi. Klaus, Sameira i Marko govorili su nam kako su upoznali Djelo Marijino, upravo na susretima članova Djela Marijina na kojima su doživjeli privlačnost autentične Božje ljubavi. Trenutno rade u središnjem tajništvu Župskog pokreta u Rimu. Iako nas je bilo puno kod stola, za ručkom smo svi imali priliku kazati nešto o sebi. Gostoljubivost, jednostavnost i toplina domaćina Ivanke i Miroslava dodatno su pridonijeli ljepoti dana. Odlaskom od obitelji Sabo uputili smo se u Virovitičku župu Sv. Rok, gdje su nas dočekala razdragana lica članova Djela Marijina. Tim susretom zaokružili smo naše današnje druženje. Obogatili smo se zajedništvom i porukom naših gostiju: Važan je život u nama i Isus među nama, ne zato da bismo se dobro osjećali nego da bismo Isusa projicirali prema van. Važno je živjeti, ne govoriti "mi smo zajednica", drugi mora vidjeti da si ti zajednica po djelima [pažnja, ljubav], a oni su nam ovim susretom upravo to i pokazali. ■

Unedjeljno popodne odmarajući se razmišljam o susretima. Imamo radosnih susreta, a ima i onih koje bismo, da možemo, rado izbjegli.

No ima i onih susreta koji nas ne razvesele nego ispunе tugom.

Posebno me raduje kad sretнем dragu, poznatu osobu koja ima vremena odvojiti koji trenutak za razgovor. U većini slučajeva u ritmu svakodnevice idemo jedni prema drugima uz kratki pozdrav i u žurbi svatko nastavlja svojim putem. Najčešće su oči te koje me rastuže: kamo je nestao onaj vedri pogled, kao da u tim očima pročitam očajničku molbu: "Ne pitaj ništa". Ne znamo se svi jednakost nositi sa životnim nedraćama.

Ima i susreta od kojih se živi, a sjećanje na njih dugo nas ispunja radošću.

Nedavno sam provela gotovo cijeli dan na susretu koji je ostavio na mene poseban dojam jer je bio ispunjen ljubavlju i toplinom. U našu župu sv. Roka u Virovitici primili smo goste iz Rima: don Klausa, Marka i Sameiru, uz pratnju Ankice i Rudija iz Križevaca.

Susret je započeo svetom misom u Bušetini koju je predvodio fra Vjekoslav i naš gost don

ZADIVLJENOST PRED DJETETOM

Stopa nataliteta nam je vrlo niska, pa ipak, kad vidim dijete doživljavam zadržljivost...

Ana

Draga Ana, nadasve hvala za tvoje pismo koje svjedoči koliko odgojnoga žara pokazuješ u prihvaćanju djece u zajednici gdje radiš. Želiš da ti kažem nešto o zadržljivosti kao emociji koju svaki put doživljavaš u kontaktu s djecom.

Psihosocijalna istraživanja su glasna su s tvrdnjom da postoji šest osnovnih emocija koje utječu na sva ljudska bića. To su: radost, tuga, srdžba, strah, gađenje i čudenje/divljenje. Divljenje je usko vezano s ljepotom, s nutarnjom čisticom i djetinjstvom. U našem društvu posvuda prevladava zakon tržišta i učinkovitosti, pa izgleda da više nema prostora za divljenje, koje se olako uspoređuje s naivnošću i nedovoljnom lukavošću.

Pa ipak, pred nevinošću djeteta ili pred pogledom starca punom ganuća, ne možemo a da ne ostanemo zadržljiveni i pomislimo na dublje životne

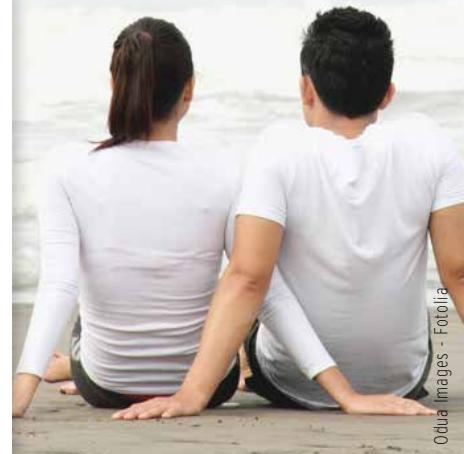
stvarnosti. Da, jer postoji uska veza između divljenja i poniznosti, shvaćene kao otvorenosti čovjeka prema svemu i prema svima.

Upravo zahvaljujući zadržljivosti pravi odgojitelj pronalazi snagu da se približi mališanima i djeci, shvaćajući kako znanje koje posjeduje može predati odgajaniku, svjestan da će on to znati dobro koristiti, a nerijetko i iznenaditi svoga učitelja.

Glede stope nataliteta, uvjeren sam da je uzrok dijelom i to što nam prikazuju djecu kao probleme i kao trošak, što je donekle istinito, ali su nam zaboravili govoriti o ljepoti, o nežnosti i o novosti djece, jer ona u nama izazivaju jedinstvene i neponovljive trenutke zadržljivosti. Uostalom, tamo je, pred očima svih, Dijete koje u jaslama potresa svijet, svojom nevinošću koja nas zadržljuje svaki put i potiče nas da živimo istinske duboke stvarnosti.

Zato, Ana, nastavimo u zadržljivosti života koji crpi snagu iz korijena boli i suočavanja.

E. Aceti

Odua Images - Fotolia

OTKRIVAM DA SAM RANJIV

Prije nekoliko godina moja je supruga imala osjetljivi kirurški zahvat, a nakon njega bila je povrgnuta kemoterapiji. Patnja je oplemenila naš odnos. Morali smo se mnogočega odreći, ukazujući i našu bračnu intimu. Na početku smo bili toliko radosni što smo opet bili zajedno da nas ova prisilna uzdržljivost nije mnogo koštala. Imam dojam da za nju to vrijedi i dalje, no ja počinjem osjećati frustraciju i otkrivam da sam ranjiv, osobito u radnoj sredini, gdje ima toliko napasti...

Postoje trenuci u obiteljskom životu kada je potrebno pravo junaštvo da bismo ostali vjerni bračnom savezu kojim smo jedno

drugome obećali ljubav i vjernost u dobru i zlu. Kako bračni par može i dalje rasti u odnosu, bez frustracija zbog uzdržljivosti na koju ste izgleda prisiljeni okolnostima? Imajmo na umu da uzdržljivost ponekad može biti teža jer je odricanje od tjelesne intimnosti popraćeno nedostatkom ljubavnih očitovanja nježnosti, koja su osnovni sadržaj u životu para.

Prije svega je potrebno pažljivo i u pravom trenutku razgovarati sa suprugom, tražeći odgovarajuće riječi, kako ne bi pobudio nepotrebne osjećaje krivnje. Ona možda ne primjećuje toliko teret odricanja, kako zbog bolesti koja ju je sigurno duboko obilježila, tako i zbog toga što je ženska spolnost obično pozornija na kvalitetu odnosa nego na sam tjelesni odnos. Moguće je da upravo u međusobnom razgovoru dođete do neočekivanog rješenja. Korisna bi bila i pomoć kojeg stručnjaka. Ne bi se smjelo odricati od ovoga vida života dvaju supružnika bez jakih razloga.

Ipak, nastoj razviti veću sposobnost samokontrole. Ne bi trebalo staviti naglasak na podnošenje neizostavnih razdoblja uzdržljivosti, nego ih obogaćivati novim izrazima "prijateljstva" sa svojom suprugom. Potrebno je vježbanje. U tome ti može pomoći otvaranje poteškoćama drugih ljudi, zaboravljajući vlastite. No, trebaš biti vrlo oprezan i s kolegicama izbjegavati one odnose pretjerane bliskosti koji potiču na napasti. Jednako tako, potrudi se izgraditi sa svojom suprugom takav odnos da ju nosiš u sebi uvijek, i u radnu sredinu.

Za vjernike postoji i jedna šansa više: euharistija. Kad Isusovo tijelo ulazi u nas, ono može u korijenu izlječiti našu spolnu krhkost, usmjeravajući je sve više prema ljubavi.

M. R. Scotto

KOLIKO SE ZAUZETI?

Na kampiranju sa skautima rasporedili smo poslove. Ja sam se prihvatio svoga posla, a napravio sam i više. No kasnije sam stao jer sam primijetio da je netko bio lukav i stalno pronalazio razlog da prekine posao. Kako ozbiljno prihvati svoje obveze a da me drugi ne iskoristišavaju?

Tvoj odabir da izvršiš obvezu koju si preuzeo prema drugima je važan, a proizlazi iz svijesti da ne živiš izolirano, što traži da učiniš svoj dio za zajedničko dobro. Takav je stav u sebi pozitivan. No može se sukobiti s izostankom odgovora ili izostankom zalaganja tvojih kolega, kako ti se i dogodilo, te dovesti do razočaranja.

Tada možeš odlučiti da se više nećeš obvezivati, ili ćeš odlučno upozoriti na problem, ili možeš učiniti dodatni korak: ne živjeti samo s drugima, nego i za druge. Mi se, naime, ostvarujemo u tome da pomognemo drugima da se ostvare, u brizi za osobu koja je uz nas, u darivanju bez rezerve i bez ikakvog očekivanja. Ako potom onaj koji je uz nas

učini isto, doživjet ćemo dodatnu radost. Ali ako to ne učini, mi možemo u slobodi nastaviti naš hod. Istina je također da je svaka osoba stvorena na dar, u odnosu, i ostvaruje se samo kada je s drugima. Ako dobro promotrimo, ja sam ono što jesam, upoznajem se i ostvarujem u odnosu s drugima. To se ne događa zato što ovisim o drugima, nego zato što odabirem da ću nastaviti s drugima i za druge. Odgovornost onoga što činimo, naših odabira i

zalaganja je osobna, jer Bog nas je stvorio slobodne. A samo zato što smo slobodni doista ljubimo. Zato i dalje čini svoj dio ništa ne očekujući, a potom, u pravom trenutku, mirno i s poštovanjem, skreni pozornost drugima na njihov dio. No sada ćeš to učiniti zato što znaš da je to dobro za njih, a ne zato što tebi smeta. I bit će to pravi dar.

F. Chatel

TRAŽENJE SREĆE

Postoji li neki prirodni moralni zakon koji vrijedi za sve, pa tako i za one koji ne vjeruju u Boga?

U Starom zavjetu piše: "Zakon ću svoj upisati u njihovo srce" (Usp. Jr 31,33). Taj nutarnji zakon nije ništa drugo do prvi odraz prisutnosti Boga-ljubavi u savjesti svakoga čovjeka, bio on vjernik ili ne. Nalazimo ga izraženoga u tzv. zlatnom pravilu koje je Konfucije, mnogo prije Krista, dao svojim sljedbenicima kao etičko pravilo ponašanja. "Čini drugima što želiš da drugi tebi čine, ne čini drugima što ne želiš da drugi tebi ne čine." Zanimljivo je da Isus preuzima tu mudru poslovicu i potvrđuje da je u njoj "sav zakon i proroci" (Mt 7,12) i za kršćane. U enciklici *Pacem in terris* papa Ivan XXIII. u kodifikaciji ljudskih

Arhiv CN

prava, sadržanih u zlatnom pravilu, prepoznaće vrijednost prirodnog moralnog zakona. On piše: "Ona prava koja nastaju neposredno iz dostojanstva ljudske osobe... sveopća su prava, nepovrediva, neotuđiva" (br.143-145). U koncilskom dokumentu *Gaudium et spes*

čitamo: "U dubini savjesti čovjek otkriva zakon koji on sam sebi ne daje, ali kojemu se mora pokoravati. Taj glas, što ga uvek poziva da ljubi i čini dobro a izbjegava zlo, kad zatreba, jasno odzvanja u intimnosti našega srca: čini ovo a izbjegavaj ono" (br. 16).

Poneki moralist drži da je zlatno pravilo, budući da smjera na uspostavljanje odnosa s drugima i da je u službi dobra drugih, prvi korak prema uzajamnosti i sadrži u sebi zahtjev da se ljubav vrati. Zlatno pravilo pokazuje da je naša prava sreća plod života za druge. Zato se zlatno pravilo može smatrati prirodnim moralnim zakonom koji vrijedi za sve i koji vodi k sreći jer je izraz ljubavi.

A. Ferrari

Arhiv NS

činili drugima – život je poput kotača koji se okreće. Uvijek se iznenadimo kad osjetimo veliku potrebu za razgovorom, svađom-raspravom, slušanjem iskustava osobe koja je bila u našoj situaciji i prošla je, za razmatranjem mogućnosti prekida odnosa koji je poprimio krivi smjer. Jedne su večeri dvoje prijatelja vikali i svađali se tako glasno da smo se bojali da će doći naša djeca, koja su već bila u postelji, kako bi provjerila da možda nekoga ne mučimo...

Za pojedinačne razgovore (ne u paru) "iskoristili" smo i prijatelja svećenika, te odraslu mušku i žensku osobu. Ponekad je korisno produbiti koji tipično muški ili ženski vid života. Razgovor svodi probleme na pravu mjeru i pomaže u otkrivanju rješenja.

Te navike svesrdno potiču naši prijatelji koji su doživjeli rastavu: *razgovarajte s drugima, podijelite*, predlažu nam uvijek kada se govor o njihovom teškom iskustvu.

VRIJEME UPOZNAVANJA I DIJALOGA

URADITI SAM ILI SE POSAVJETOVATI S DRUGIMA?

Ponekad bismo proveli večer s Elvirom i Franjom ili s Rafaelom i Pavlom, parovima koji su dugo godina u braku. Imali smo povjerenja: razgovarali smo u njihovoј nazočnosti. Slušali su nas i povremeno se uključivali u razgovor. Ova prigoda uvijek nam je bila od velike pomoći. Drugi par bio nam je poput zrcala. Izašle bi na vidjelo teme kojih se ne bismo dotakli da smo bili sami. Potom smo mi to

STANKA

*Muž zaručenim mladićima:
kad vas pita "o čemu
razmišljaš", nikad nemojte
odgovoriti: "ni o čemu".*

*Žena zaručenim
djevojkama: bolje sretna
obitelj nego blistava kuća!*

*(Paolo i Cecilia, u braku
7 godina, jedno dijete)*

ZAJEDNIČKI INTERESI ILI NEOVISNI ŽIVOTI?

"U subotu imamo probe koncerta za Akciju Afrika." "Treba organizirati skupštinu instituta, vidimo se na odmoru." Potrebno je zajedno poduzimati inicijative. Vrlo je zanimljivo promatrati drugoga na konkretnom poslu – u nekom sportu, na volontiranju, u zajedničkom hobiju.

O tome nam pripovijeda Štefanija, upravo razvedena: "Nismo imali zajednički hobi ili neku aktivnost, bili smo dva paralelna svijeta. Da smo imali neki zajednički interes, prihvatljiv za oboje, makar to bila samo vožnja biciklom, možda smo to mogli iskoristiti u najtežim trenucima i pokušati početi iznova. Temelji poznavanja i dijaloga u tom se razdoblju postavljaju i na taj način. Zahvaljujući sudjelovanju u zajedničkim aktivnostima, mi smo otkrili mnoge vidove naše osobnosti: zadovoljstvo u pjevanju, slične glazbene ukuse. Na drugim smo područjima opazili mnoge različitosti: on organizator i hiperaktivan, ona promišljena i pozorna na odnose s ljudima. Bili su to mali-veliki znakovi koji su snažili želju da budemo zajedno.

STANKA

U jednoj njemačkoj pokrajini postoji stari običaj za provjeru je li neki par zaručnika prikladan za zajednički život. Prije vjenčanja vodi ih se na jednu čistinu gdje je posjećeno stablo. Daje im se pila s dviće ruke i oni moraju ispiliti deblo. Ovim se provjerava koliko su spremni surađivati. Ako nema uigranosti, svatko će vući prema sebi i neće biti rezultata. Ako jedno htjedne upravljati i sve sam učiniti, makar ga i drugi pustio da radi, zadatak će tražiti dvostruko više vremena. Da bi sve išlo u redu, oboje moraju preuzeti inicijativu, ali te inicijative trebaju biti složne. Njemački seljaci su ustanovali da je suradnja važna pretpostavka za brak. Suradnja usmjerena ne dobrobiti dviju osoba, nego dobrobiti čovječanstva.

ŽELIM TE PO MJERI ILI TE PRIHVAĆAM KAO ŠTO JESI?

Ljubiti drugoga! Ne oblikovati ga prema svojoj slici. Kakve li napasti! Još i danas nam se to događa: htio bih da je organiziranija, otvoreni, da voli bicikl... da je on pažljiviji prema meni, privrženiji, da voli filmove...

Jesam li spremna/spreman živjeti svoj život uz osobu koja bi mogla i ostati takva, sa svojim manama (barem ih ja tako doživljavam)? Ili pak mislim da bih je mogao nekako neprimjetno promijeniti, oblikovati ju? Ako nismo sigurni u potvrđan odgovor, možda bismo trebali preispitati naš odnos.

Alberto i Franka: on veliko srce, vrlo topao, ponekad i previše, "laka roba", znao bi reći. Ona lijepa osoba, odlučna, zaljubljena kao i on, možda čak i više. Govorila je: "Promijenit ću ga, uspjjet ću mu popraviti taj karakter i izvući ga iz opasnih navika". Vjenčali

MORAT ĆEMO ŽIVJETI ZAJEDNO I LJUBITI SE USPRKOS SVIM RAZLIKAMA. BRAK NIJE UVIJEK ILI SAMO DVOJE KOJI HODAJU RUKOM U RUCI. TAJ HOD TRAŽI NAPOR I ZALAGANJE. FUNKCIONIRAT ĆE SAMO AKO TO ODLUČIMO, AKO GA GRADIMO IZ DANA U DAN PREDANO RADEĆI NA NJEMU, DAJUĆI LJUBAV BEZ OČEKIVANJA UZVRATA.

su se, dvoje djece, puno svađe, pokušaji da se brak spasi. Sada su se rastali, a on se nije nimalo promijenio.

Stoga je moguće da se on/ona ne promijene puno. Hoćemo li svejedno uspjeti? Ljubav ne treba pobrkat s osjećajem koji kušamo, s emocijonalnim ili spolnim nagonom, to mora biti i čin volje, željeti dobro drugoga (još je Aristotel to shvatio). Koliko god napora uložimo, uvjerili smo se da ograničenosti ostaju. Ostat ćemo dijelom neznanci, a pokoja crta drugoga, doživljena kao negativna, može čak i eskalirati... zato je potrebna volja da idemo dalje zajedno. Kad je drugi jednom prihvaćen takav kakav je, do kraja, poštjujući ga možda ćemo otkri-

ti – kako se to mnogima od nas dogodilo – da se mijenja! Možda počevši baš od trenutka kad nije osjećao pritisak, nego je bio ljubljen takav kakav je.

Treba poštivati njegovo vrijeme, koje je drugačije od mojega, kako bismo tražili naša vremena.

To je put. Lijep i privlačan, ako se ne dopustimo prestrašiti i ako [nadasve] osjećamo da smo spremni to učiniti upravo s tom osobom. U protivnom to može biti znak za uzbunu. Naravno, usprkos zalaganju, u braku može doći do nepredviđenih

KLJUČNA RIJEČ DA BISMO DOPRINIJELI TRAJNOM USPJEHU
NEKOGLA PARA GLASI: VOLJA DA IDEMO DALJE I RASTEMO ZAJEDNO. OSJEĆAJI SU VAŽNI, ALI NISU DOVOLJNI.
POTREBNA JE ZAJEDNIČKA VOLJA

poteškoća. Opredjeljenje za ljubav uvijek je riskantno, bez rizika i volje nema ljubavi!

MOŽDA JE PUT DRUGAČIJI...

Marko je bio nekoliko godina u vezi: "Donijeli smo herojsku odluku – prekinuli smo. Pomicao da čemo se kroz život i dalje boriti jer smo toliko različiti više mi nije bila privlačna i prevagnula je nad lijepom stranom naše priče." Goran je odnedavno u braku i povjerava da se određeni napor u odnosu s Ritom, zbog velikih razlika u karakteru, nastavlja: "Doista smo različiti, znali smo to. Ja sam otvorena osoba, uvijek spremam na dosjetku, a ona je stidljiva i suzdržana. Sinoć sam opet nešto provalio, ona je pustila suze, kao dok smo bili zaručnici. No kao što je prije postojala volja da nadiđemo različitosti, postoji i sada. Zaljubljeni smo i osjećamo želju nastaviti zajedno, kako smo to puno puta jedno drugome rekli."

Pazite da vas ne zavaraju osjećaji samilosti:

- što bi bez mene?

STANKA

*Kad smo bili zaručnici,
netko nam je rekao: "Dok
hodate dobro je da imate
otvorene oči, kako biste
otkrili drugoga, a nakon
vjenčanja bolje je jedno
povremeno zatvoriti!" Imao
je pravo!*

(Ste i Dani, 6 godina u braku, 2 djece)

- godinama smo već zajedno, ne mogu sada početi iznositi sumnje
  - tko zna što će učiniti ako ju ostavim; vratit će se na krivi put
  - što bi rekli njezini roditelji, što naši prijatelji? Život u dvoje s ovakvim prepostavkama bio bi opasno neizvjestan. Razgovarajte o tome i savjetujte se s drugima.
- A kad bi se zbog ozbiljnih sumnji i razloga sve raskinulo? Svakako da bi to bila velika bol, no ako smo to razdoblje proživjeli pozitivno, tražeći dobro drugoga, ljubav se nikada ne gubi: ostaje poput miraza.

MOGUĆE JE I ISPRAVNO (DUŽNOST!) DA SE RASKINE VEZA, AKO S VREMENOM OBOJE NE DOSTIGNU RAZUMNU SIGURNOST DA ĆE MOĆI SKLADNO DIJELITI ZAJEDNIČKI ŽIVOT.

ZDRAVLJE POČINJE U CRIJEVIMA

Probava nam nije baš učestala tema na druženju s prijateljima na kavi. O njoj se uglavnom ne govorи, no svи osjećamo da smo zdravi jedino onda kada nam probavni sustav ispravno radi. Tada je naše tijelo sposobno upiti sve hranjive sastojke iz hrane. Želudac i crijeva su najmoćniji imunosni organi, ali jednakо važnu ulogu imaju i milijarde korisnih bakterija u crijevima koje nas štite od drugih bakterija, virusa, gljivica, parazita i toksina, koji svakodnevno ulaze u naš probavni sustav putem hrane i vode. Uravnotežena crijevna mikroflora ima niz pozitivnih učinaka na opće zdravlje i vitalnost čovjeka. Crijevna mikroflora je vrlo važna za sazrijevanje imunološkog sustava, održavanje normalne funkcije crijevne sluznice. Kolonizacija

yogurtpage.com

probavnog trakta počinje odmah nakon porođaja, a ovisi o prehrani djeteta, hrani li se majčinim mlijekom ili mlijecnim nadomjescima. Danas se u dječju hranu dodaju probiotici upravo zbog toga da se potpomognе kolonizacija crijevne mikroflore. Užurban način života, neređoviti obroci, loše prehrambene navike, lijekovi, posebno antibiotici, prekomjerna konzumacija alkohola, površena tjelesna temperatura i sveprisutni stres rezultiraju poremećajem crijevne mikroflore, što dovodi do loše probave, nadutosti, pritiska u crijevima... U takvim stanjima je opravdana primjena probiotika. Bitno je naglasiti da

probiotici ne mogu zamijeniti uništenu prirodnu floru, već pomažu organizmu obavljajući iste funkcije kao prirodna flora, te tako daju vremena prirodnoj flori da se oporavi. Probiotici su živi bakterijski mikroorganizmi koji blagotvorno utječu na domaćina poboljšavajući njegovu crijevnu mikrobnu ravnotežu. U tom smislu koriste se samo dobro ispitani sojevi bakterija (*lactobacillus, acidophilus, bifidum, lactis, salivarius, bulgaricus, bifidobacterium bifidum*). U pojedinim preparatima kombinira se više sojeva, a općepriznati je kriterij za kvalitetu probiotika da mora imati najmanje dva soja bakterija, ali je poželjno da ih

IZDAVAČKE NOVOSTI

ima i više. Prebiotici nisu živi organizmi već tvari koje ljudski organizam ne razgrađuje. Najčešće je riječ o neprovavljenim ugljikohidratima iz mlijeka ili raznih vrsta voća i povrća. Razgradnja tih tvari počinje tek u debelom crijevu pod utjecajem bakterija, pri tome nastaju kiseline koje snižavaju pH u crijevu i tako se uništava štetne mikroorganizme, a potiče rast i razvoj normalne crijevne flore.

Probiotici i prebiotici se mogu koristiti kao dodatak jelima. Poznata je prisutnost probiotika u jogurtima, kefiru i drugim kiselim mlijecnim proizvodima. Takav način primjene je dostatan za zdravo crijevo, koje ima sačuvanu normalnu crijevnu floru.

Primjena probiotika je korisna kod proljeva koji su posljedica primjene antibiotika, proljeva na putovanjima, kod upalnih bolesti crijeva, kod alergija, astme, malignih bolesti, infekcija mokraćnih puteva, nepodnošenja laktoze.

Probiotici se ne smiju uzimati s vrućim napitcima ili alkoholom jer gube svojstva, a kada se uzima uz terapiju antibiotika, mora se uzimati najmanje tri sata nakon uzimanja antibiotika. ■

O vitalnosti bračnoga para ovisi budućnost obitelji čitavog čovječanstva. Knjižica sadrži iskustva obitelji iz raznih zemalja o pet tajni za hod prema dobrobiti bračnoga para.

Cijena 20 kn

Novi svijet

NABAVITE IH
U KATOLIČKIM
KNJIŽARAMA
ILI KOD VAŠEG
POVJERENIKA.

Knjižica za pripravu na prvu ispovijed, s naglaskom na neizmjernu ljubav Boga koji nas poput milosrdnog oca uvijek spremno prihvata i opraća nam.

Cijena 15 kn

ŠTO TI SE DOGODILO?
KAKVA JE TO TAMNA
TRAKA?

NIŠTA STRAŠNO.
TO JE SJENA ONOGA
STABA...

HEJ, TI!
KAKO SE USUĐUJEŠ
STVARATI SJENU
MOJEM PRIJATELJU!?

NIJE TO MOJA
KRIVICA! JA SAM
UVIJEK OVDJE... SJENE
STVARA SUNCE.

ALI SUNCE SE KREĆE I
TAKO SJENE
NESTAJU.

LIJEPE LI METAFORE
ŽIVOTA!